O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA
O‘RTA MAXSUS TA’LIM VAZIRLIGI

DENOV TADBIRKORLIK VA PEDAGOGIKA INSTITUTI
PEDAGOGIKA VA ANIQ FANLAR FAKULTETI
MAKTABGACHA VA BOSHLANG‘ICH TA’LIM KAFEDRASI

“MILLIY TARBIYA VA OILADA MA’NAVIY SALOHIYAT RIVOJLANISHINING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK MASALALARI” MAVZUSIDAGI
RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY ONLAYN KONFERENSIYASI

MATERIALLARI TO‘PLAMI

Bolaning salomati va saodati uchun yaxshi tarbiya qilmoq –
tanini pok tutmoq, yosh vaqtidan maslakini tuzatmoq,
yaxshi xulqlarni o‘rgatmoq, yomon xulqlardan saqlab, o‘stirmoqdir.

Abdulla Avloniy

O’ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O’RTA MAXSUS TA’LIM VAZIRLIGI

DENOV TADBIRKORLIK VA PEDAGOGIKA INSTITUTI
MAKTABGACHA VA BOSHLANG’ICH TA’LIM KAFEDRASI

“MILLIY TARBIYA VA OILADA MA’NAVIY SALOHIYATNI RIVOJLANISHINING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK MASALALARI”

MAVZUSIDAGI ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA

MATERIALLARI

2020 YIL 3 DEKABR

МАТЕРИАЛЫ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ ПО ТЕМЕ «ПЕДАГОГИКО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ВОПРОСЫ НАЦИОНАЛЬНОГО ВОСПИТАНИЯ И РАЗВИТИЯ ДУХОВНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ В СЕМИИ»
3 ДЕКАБР, 2020 ГОД

MATERIALS OF SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE ON THE THEME "PEDAGOGICAL AND PSYCHOLOGICAL ISSUES OF NATIONAL EDUCATION AND DEVELOPMENT OF SPIRITUAL COMPETENCE IN THE FAMILY"
DECEMBER 3, 2020

DENOV-2020

“MILLIY TARBIYA VA OILADA MA’NAVIY SALOHIYATNI RIVOJLANISHINING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK MASALALARI” MAVZUSIDAGI ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA MATERIALLARI

Mazkur to’plamda, ta’lim tarbiyaning dolzarbligi va jaholat bilan kurashishda ustuvor masala ekanligi, mafkuraviy tahdidlarga qarshi kurashishda to’g’ri ta’lim va tarbiyaning ahamiyati yoritib o’tilgan. Oilalar, maktabgacha ta’lim tashkilotlari, umumta’lim maktablari va oliy o’quv yurtlarida olilalar bilan tizimli ishlash orqali tarbiyada mavjud muammolarni hal etishda innovatsion usullar va modulardan foydalanishning ilmiy va amaliy natijalaridan misollar keltirilgan.

Konferensiya materiallaridan ta’lim muassasalarining professor-o’qituvchilari, katta ilmiy xodim-izlanuvchilar, mustaqil tadqiqotchilar, talabalar va sohaga qiziquvchilar foydalanishlari mumkin.

Konferensiya materiallari Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti ilmiy-uslubiy kengashining 2020-yil 30-noyabrdagi №4-bayonnomasi bilan nashrga tavsiya etilgan.

Mas’ul muharrir:

X.J.Xudoyqulov - Pedagogika fanlari doktori, professor

Tahrir hay’ati a’zolari:

Mahmudov Sh., Ashurov N., Suyunov Sh., Yo’ldoshev T., Ochilov O., Abdurazzoqov F.

Taqrizchilar:

Bozorova M.Q. - Pedagogika fanlari nomzodi., dotsent
Sharofuddinova X.G. - Psixologiya fanlari nomzodi., dotsent

To’plamga kiritilgan maqolalarning mazmuni, ilimiy salohiyati va dalillarning haqqoniyligi uchun mualliflar mas’uldirlar.

1-ШЎБА:
ОИЛАДА МИЛЛИЙ ТАРБИЯ ВА МАЪНАВИЙ САЛОҲИЯТНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ ПЕДАГОГИК-ПСИХОЛОГИК ЕЧИМЛАРИ

Uydagi tadbirlar:

- Janjal va gʻazablanmasdan eng qulay psixologik iqlimga rioya qilish;
- Treningning dastlabki bosqichlarida kichik yutuqlarni ham ragʻbatlantirish;
- Maktab kunini batafsil tahlil qilish - uni birinchi sinf oʻquvchisi qanday oʻtkazganligi;
- Bola yaxshi baho olishlari uchun emas, balki, albatta, sevilishi munosabati bilan baholarga qoʻyiladigan talablarni kamaytirish;
- Bola maktab doiralari yoki boshqa mashgʻulotlar doirasida oʻzini namoyon qilishni xohlaydigan qoʻshimcha faoliyat sohasini qidirish va topish, albatta, dam olish va koʻngil ochish hisobiga emas;
- Toʻliq 8 soatlik uyquni ta'minlab, kunlik dam olish va kuchli faoliyatni maksimal darajada optimallashtirish;
- Toʻliq xilma-xil va muvozanatli ovqatlanish, shuningdek maktab uchun qoʻshimcha quruq ratsionlarni tashkil etish (maktabda tushlik boʻlsa ham) - pechene, olma, suv, sharbat;

Oʻtkir respirator virusli infektsiyalar epidemiyasi paytida (odatda ular oktyabrda boshlanadi) - qoʻshimcha vitamin va mineral komplekslar, anaferonni profilaktika qilish.

ОЛИЙ ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИ ТАЛАБА ЁШЛАРНИ ЗАМОНАВИЙ ФАН ВА ТЕХНИКА ЮТУҚЛАРИ АСОСИДА МИЛЛИЙ-МАЪНАВИЙ САЛОҲИЯТИНИ РИВОЖЛАНИШИ ОМИЛЛАРИ

Хайитбоев Бобуржон Хамзаевич,
Мирзо Улуғбек номидаги
Ўзбекистон миллий университети
Ижтимоий фанлар факуьлтети
2-курс магистранти
Жамол Комилович Журакулов
Тошкент педиатрия тиббиёт институтиниг
Фуқаролик жамияти, кафедраси ўқитувчиси
jurakulovjamol904@gmail.com

Ватан тақдирини ёшлар тарбияси ҳал қилади.
Аристотел[34]

Бутун дунёда юз берган оламшумул замонавий фан ва техника ютуқлари асосида ижтимоий ўзгаришлар бугунги даврида цивилизация ўзгаришидан инсоннинг кундалик ҳаётидан энг янги технологиялар жой олаётганлиги, шу жумладан ахборот технологиялари ёшлар ҳаётидан кенг ўрин эгаллаши билан

[34] Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Ўқитувчи ва мураббийлар кунига бағишланган тантанали маросимдаги нутқи 30.09.2020 й.

боғлиқ бўлган янгича типдаги цивилизацияга ўтиш билан маънавий салоҳиятини ривожланиши хам этиборга олиш лозим. Муҳими шундаки, ёшлар ҳаётида маънавий салоҳиятини ривожланишда ахборот мухум омил кодиси бўлиб хизмат қилади. Илгари жамиятлар ва уларнинг аъзоларини бир-бири билан боғлаган қадриятлар тизимлари кўз ўнгимизда унутилгандек бўлмоқда, аксарият ҳолларда ёшларимизда маънавий салоҳиятини ривожланишида баъзи бир ножўя унсурларини ўз ичига олган янги жамият вужудга келаётгандек гўйо. Хақиқатдан хам бугунги интирнет ўргамчак тўридек бўлиб бутун инсониятни қамраб олмоқда, айниқса ёшларимизни ўз домига тортмоқда.

Ёшларимизнинг ижтимоий-маданий, ижтимоий-психологик ва биопсихологик асосларга эга эмаслги, ҳозирги замонимизда ғарбда ва шаркда кузатилаётган жамиятдаги ижтимоий, маданий ва иқтисодий зиддиятлар таъсирида вужудга келган бир қатор муаммолардан бири бу ёшларнинг миллий-маънавий салоҳиятини ривожланиши омиллари билан боғлиқдир. Ёшларимига давлатимиз томонидан катта этибор қаратилмоқда.

“Бу борада ўнлаб муҳим фармон, қарор ва дастурлар қабул қилингани сизларга яхши маълум. Мана, куни кеча тасдиқланган “Таълим тўғрисида”ги қонун ушбу соҳа тараққиётида, ҳеч шубҳасиз, янги уфқларни очиб беради. Қонунга мувофиқ, таълим олишнинг масофавий, инклюзив шакллари жорий қилинди, таълим ташкилотларига хорижий муассасалар билан қўшма факультет ва ўқув марказлари ташкил қилишга рухсат этилди. Шунингдек, ўқитувчиларга муаллифлик дастури ва ўқитиш услубларини жорий этиш, замонавий педагогик шакллар, ўқитиш ва тарбия усулларини эркин танлаш ҳуқуқи берилди.

Биз кенг кўламли демократик ўзгаришлар, жумладан, таълимислоҳотлари орқали Ўзбекистонда янги Уйғониш даври, яъни Учинчи Ренессанс пойдеворини яратишни ўзимизга асосий мақсад қилиб белгиладик. Бу ҳақда гапирар эканмиз, аввало, учинчи Ренессанснинг мазмун-моҳиятини ҳар биримиз, бутун жамиятимиз чуқур англаб олиши керак.

Тарихга назар солсак, Буюк ипак йўлининг чорраҳасида жойлашган она заминимиз азалдан юксак цивилизация ва маданият ўчоқларидан бири бўлганини кўрамиз. Халқимизнинг бой илмий-маданий мероси, тошга муҳрланган қадимий ёзувлар, бебаҳо меъморий обидалар, нодир қўлёзмалар, турли осори атиқалар давлатчилик тарихимизнинг уч минг йиллик теран илдизларидан далолат беради”[35]. Олий таълим муассасалари талаба ёшларни замонавий фан ва техника ютуқлари асосида миллий-маънавий салоҳиятини ривожланиши омилларидан бири фан билан боғлиқдир.

“Инсон тасаввури асарида олим фаннинг тараққиёти ва инсон билимининг ўсишини дунёни янада чуқуррок ва аниқроқ тушуниш билан боғлайди”[36]. Талаба ёшларни замонавий фан ва техника ютуқлари асосида

---

[35] Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Ўқитувчи ва мураббийлар кунига бағишланган тантанали маросимдаги нутқи 30.09.2020 й.

[36] Фан фалсафаси ўқув-услубий мажмуа Н. Шермухамедова Т.: 2014. 154-бет

[4] Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Нагоя университетидаги учрашувдаги нутқи 18.12.2019 й.

миллий-маънавий салоҳиятини ривожланиши омилларидан бири фани чуқур ўрганиш билан барча муаммоларга ёчим топади. Барча муаммоларни фан орқали ва миллий қадриятлардан келиб чиқиб тахлил қилиш кераклигини ёшлар онгига сингдириш лозим. Ёшларни замонавий фан ва техника ютуқларидан оқилона фойдаланишини таминлаш бўйича турли дастурлар орқали фан кесимида ўргатиш асосида миллий-маънавий салоҳиятини ёшларнинг ривожланиш даражасидан келиб чиқиб қадриятлар билан уйғунлашса ва фан билан боғланса яхши натижа беради.

"Глобаллашув даврида жаҳоннинг кўпгина тараққий этган давлатлари ахборот жамияти, билимлар иқтисодиёти, рақамли иқтисодиёт йўлини танлаганига гувоҳмиз.

Замонавий дунёда инсон капитали, интеллектуал салоҳият, инновацион ғоялар, юқори технологиялар жадал ва барқарор тараққиётнинг фундаментал асосини ташкил қилмоқда.

Бундан ярим аср муқаддам пухта ўйланган, тараққиётнинг илм-фанга асосланган "япон модели" туфайли мамлакатингиз бугун барча соҳаларда етакчи давлатлардан бирига айланди.

Япония фани сунъий интеллект, нанотехнологиялар, биотехнологиялар, робототехника, космик тадқиқотлар, ядровий тиббиёт, "яшил энергетика" йўналишларидаги илмий изланишлар борасида оламшумул ютуқларга эришмоқда. Хусусан, мамлакатингиздан 28 нафар Нобель мукофоти совриндори етишиб чиққани ҳам бу фикрнинг ёрқин исботидир"[37].

Дунё миқиёсида фан ва техникага бўлган этибор бизнинг Олий таълим муассасаларимиз талаба ёшлари ҳам замонавий фан ва техника ютуқлари асосида миллий-маънавий салоҳиятини ривожланишига давлатимиз томонидан катта этибор қаратилмоқда.

Адабиётлар рўйхати:

1. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Ўқитувчи ва мураббийлар кунига бағишланган тантанали маросимдаги нутқи 30.09.2020 й.
2. Н.Шермухамедова. Фан фалсафаси. ЎУМ. - Т.: 2014, 154-бет
3. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Нагоя университетидаги учрашувдаги нутқи 18.12.2019 й.
4. Шарк фалсафаси. Муаллифлар жамоаси–Т.: 2006
5. https://president.uz
6. www.lex.uz
7. https://www.gazeta.uz

МУНДАРИЖА

1-шўба: Оилада миллий тарбия ва маънавий салоҳиятни ривожлантиришнинг педагогик-психологик ечимлари			
1	Ғ.Х.Рахимов	Учинчи ренесанснинг яратилишида олий таълим муассасаларининг инновацион вазифалари	5-7
2	Х.Ж.Худойқулов	Оилада миллий - маънавий тарбияни ривожлантиришда мактаб ва жамоатчилик ҳамкорлиги масалалари	8-13
3	Н.Р.Ашуров	Миллий қадриятлардан фойдаланишнинг ўзига хос жиҳатлари	13-17
4	Ш.Махмудов	Оилада шахс тарбияси, камолоти ва ривожланишнинг психологик хусусиятлари	17-19
5	Д.Н.Маматов, М.Т.Хамидова	Оилада миллий тарбия ва маънавий салоҳиятни ривожлантиришнинг педагогик-психологик ечимлари	20-21
5	О.Отажонова	Ёшлар маънавиятининг юксалишида ва ижодий тафаккурини ривожлантиришда оиланинг ўрни	21-26
6	Х.Г.Шарафутдинова	Оилада шахслараро муносабатлар деструкцияси - ижтимоий-психологик муаммо сифатида	26-28
7	Ш.Ж.Суюнов	Ўқувчи-ёшлар ўртасида ғайриижтимоий хулқ-атвор шаклланишида оила омили	29-32
8	М.М.Абдуллаева, М.М.Эгамбердиева	Оилада илк маънавий тарбия мотивларини шакллантириш	32-35
9	Г.Абсаломова	Ёшларни миллий ва маънавий баркамол қилиб тарбиялашда оила тарбиясининг ўрни	35-36

10	Д.О.Бекимбетова	Взаимопонимание и межличностные отношения супруг - основа стабильности семьи и брака	37-40
11	А.Э.Бўриев	Оилада миллий тарбия ва маънавий салоҳиятни ривожлантиришнинг педагогик-психологик ечимлари	40-45
12	Т.А.Йўлдошев	Оиладаги шахслараро муносабатлар ва мулоқот жараёнида юзага келадиган тўсиқлар	46-48
13	С.Қаршиева	Оилада миллий тарбия ва маънавий салоҳиятни ривожлантиришнинг педагогик-психологик ечимлари	48-51
14	Д.Мингбаева, Р.Мирзаева	Мактабгача ёшдаги болалар китобхонлигини шакллантириш	51-53
15	И.М.Норбўтаев	Жамият ҳаётида инсонпарварлик тушунчалари тарбияланувчи шахс маънавиятининг ажралмас қисми сифатида	53-56
16	А.И.Сафаров, Ў.А.Хасанова, У.А.Бованова	Оилада миллий тарбия асослари	57-60
17	Ж.Х.Хайдарова	Оилада болаларни маънавий-ахлоқий тарбиялашда миллий қадриятлар	60-61
18	Ф.Х.Худайкулова	Семья и семейные ценности	62-64
19	Н.М.Шаймарданова	Оила ва оилавий тарбия ҳақидаги тарихий-фалсафий қарашлар ривожи	64-68
20	З.И.Эргашева, Ф.И.Эргашева	Ёшларнинг бўлажак оилавий ҳаёт ҳақидаги тасаввурларини ривожлантириш масалалари	68-70
21	С.Эсанова	Оилада тўғри йўлга қўйилган тарбия мактаб учун катта мададдир	70-72
2-шўба: Болалар ва ёшларда маънавий салоҳиятни ривожлантиришга креатив ёндашув			
22	М.Қ.Бозорова, Н.Н.Донаева	Замонавий ахборот муҳитида юқори синф ўқувчиларида маънавий - ахлоқий сифатларини ривожлантириш	74-77
23	Т.С.Жўраев, Ш.М.Холмуротова	Шахсда девиант хулқ-атворнинг шаклланиши омиллари	78-80
24	С.Зоҳидова	Болаларни ижтимоий мослаштиришда маънавий тарбиянинг ўрни	80-82
25	Н.А.Насырова	Основные аспекты здорового образа жизни студентов	83-85
26	Н.Г.Одилова	Аҳлоқий тараққиётни психологик адабиётларда ўрганилиши	85-88
27	Х.Г.Шарафутдинова, Д.Аминова	Шахс ижтимоий перцепциясининг шаклланиш омиллари	89-90
28	М.Х.Шомирзаев	Ёшлар – бугунги ва эртанги куннинг ҳал қилувчи кучидир	91-95
29	М.Х.Шомирзаев	Ўқувчиларга Ўзбекистондаги каштачилик санъати мактабларини компьютер технологиялари асосида таништириш	96-101
30	Ш.Хуррамов, С.Чориев, Д.Мардонова	Ерёнғоқ ўсимлиги нематодафаунасининг таҳлили	101-104
31	Ш.Хуррамов, С.Чориев, Д.Мардонова	Ерёнғоқ ўсимлиги нематодафаунасини ўрганиш методикаси	104-107

55	О.Е.Терехова	Особенности обучения и воспитания детей с аутизмом	170-173
56	Ю.Тўланова	Боланинг психик ривожланишида ўйинчоқларнинг ўрни	173-175
57	Н.М.Умирова	Бошланғич синф ўқувчиларини маънавий тарбиялаш - мактабга муваффақиятли мослашиш воситаси сифатида	175-178
58	Б.Х.Хайитбоев, Ж.К.Журакулов	Олий таълим муассасалари талаба ёшларни замонавий фан ва техника ютуқлари асосида миллий-маънавий салоҳиятини ривожланиши омиллари	178-180
59	Г.И.Хасанова	Мактабгача таълим ёшидаги болаларнинг маънавий салоҳиятини ривожлантиришга тарбиясига креатив ёндашув	181-183
60	Г.Р.Хужамбердиева	Национальные воспитание студенты высших учебных заведений. Факторы развития духовного потенциала	183-185
61	К.Хукмаев	Бола шахсининг ривожланишида оиладаги жисмоний тарбиянинг ўрни	186-188
62	С.Х.Шаймардонова	Педагогик маҳорат ва уни шакллантириш йўллари	188-191
63	С.Шаропова	Акмешахс – келажак пойдевори	191-194
64	Г.Ш.Ширбачеева	Креативность – как один из компонентов профессиональной компетентности современного руководителя дошкольной образовательной организации	194-197
65	Р.Э.Шукуров	Шахс психикасида ҳимоя механизмлари ва coping хулқ-атворнинг тутган ўрни	198-201
66	Л.Т.Элмуродова, М.Э.Қодирова	Нутқида нуқсони бор болалар билан ишлаш ва уларни равон нутққа ўргатиш	201-203
67	М.Эрматова	Нутқида камчилиги бор болаларнинг нутқ ривожланишида дидактик ўйинларнинг роли	203-207
3-шўба: «Узлуксиз маънавий тарбия консепсияси» ва миллий-маънавий салоҳият: мазмун ва ёндашувлар			
68	М.Қ.Бозорова, С.Р.Примқулова	Миллий-маънавий салоҳият: мазмун ва ёндашувлар	209-210
69	Н.А.Камилова	Система высшего образования Республики Узбекистан и перспективы его развития в условиях мировой глобализации	211-215
70	Г.Қурбонова	Гендер ёндашув асосида талаба-қизлар ижтимоий фаолиятини ривожлантириш	215-217
71	Н.Назаров	Ўзаро тотувликни таъминлашда турк рунологиясидаги ҳикматларнинг ўрни	217-222
72	Г.Мўминова, Г.Зиёдуллаева	Бошланғич синфларда таълим-тарбия самарадорлигини оширишда инновацион ёндашувнинг зарурияти	223-224
73	С.Б.Муранов,	Миллий қадриятлардан фойдаланиш орқали бўлғуси тасвирий санъат ўқитувчиларининг касбий маҳоратини такомиллаштириш	224-228
74	Қ.С.Мухаммадиев, И.С.Турдиева	Ҳозирги замон психологиясининг вазифалари, тармоқлари ва фанлар тизимида тутган ўрни	228-232
75	Ф.Ўрозов, А.А.Нуриллаева	Бошланғич синфларда синфдан ташқари ишларда экологик маданият	232-235
76	Х.Б.Раҳмонқулова	«Узлуксиз маънавий тарбия концепцияси» асосида таълим муассасалари ва ташкилотларида маьнавий тарбия ишини йўлга қўйиш ва уни такомиллаштириш мазмуни	235-237